

Лабжинський Ю.А.,

провідний інженер відділу мережних технологій і баз даних
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИСТИЧНИХ ДАНИХ ЗА РІЗНИМИ ФОРМАМИ ПОШУКУ У ЗВІТНОСТІ НАУКОВИХ УСТАНОВ

Важливість доступу до світових знань, інтеграції нових технологій до світового освітянського та наукового простору, доступ до новітніх досягнень з усіх галузей академічних знань і науки, забезпечується через електронні бібліотеки, приєднанням їх до вітчизняних електронних бібліотек України та входженням до європейського єдиного інформаційного простору. Під впливом інформаційних технологій розширюється та збільшується у світі кількість *електронних інформаційних ресурсів* (ЕІР) в електронному вигляді. Постає актуальним питання розробки нормативних, технологічних та методичних засад опрацювання цих ресурсів, систематизації та визначення технологічних процедур їх збереження [1].

Формування та використання ЕІР – одна з ключових *проблем* створення єдиного інформаційно освітнього простору. ЕІР формуються в результаті діяльності як органів державної влади, так і державних та недержавних підприємств, наукових, навчальних і громадських організацій. Вони включають інформацію та знання, а також лінгвістичні засоби, що застосовуються для опису конкретної предметної галузі і для доступу до інформації та знань. У процесі формування і використання інформаційних ресурсів здійснюється збір, обробка, збереження, пошук і видача інформаційних даних за запитом користувачів.

Електронні освітні ресурси (ЕОР) є складовою частиною навчально-виховного процесу, мають навчально-методичне призначення та використовуються для забезпечення навчальної діяльності від ЗОНЗ до ВНЗ та установ післядипломної освіти і вважаються одним з головних елементів інформаційного науково-освітнього середовища.

Можливість використання ЕОР мають стратегічне значення для розвитку освітнього та наукового потенціалу, забезпечення наукових досліджень на новому рівні та потреб сучасних ВНЗ у нових формах навчання. До уваги науковців, професорсько-викладацького складу та студентів пропонуються електронні бази даних, енциклопедії, електронні інформаційні ресурси з усіх питань новітніх досліджень, які стають надбанням електронних бібліотек.

Користувачами наукової електронної бібліотеки (НЕБ) є студенти, професорсько-викладацький склад ВНЗ, наукові співробітники академічної установи [3]. Виходячи з досвіду використання ЕІР НЕБ, можна констатувати, що використання ЕІР дозволяє більш

повно та релевантно задовольняти запити користувачів, тому що комплектування різними базами даних здійснюється з орієнтацією на споживачів. З метою подальшого розвитку та розширення переліку ЕІР для поліпшення надання послуг користувачам навчального закладу проводяться анкетування та моніторинги використання ресурсів, аналіз звернень користувачів до матеріалів веб-сайту НЕБ. На підставі таких досліджень можна стверджувати, що більшість студентів надає перевагу самостійній роботі з використанням комп'ютерних технологій та віддаленого доступу, а також до підвищення ролі ЕІР у процесі навчання студентів.

Досвід роботи з науковими ресурсами електронної бібліотеки, свідчить, що процес формування, збереження та використання ЕІР, надання інтерактивних послуг є процесом невідворотнім, що постійно розвивається і є одним із магістральних у сучасній діяльності електронних бібліотек.

Перспективами подальшого розвитку робіт зі створення та поширення наукових ЕІР є необхідність ефективної кооперації усіх установ, які займаються створенням цих ресурсів та інформаційних систем електронних бібліотек.

Мережа електронних бібліотек установ НАПН України станом на лютий 2015 р. містить уже понад п'ять тисяч наукових ресурсів та здійснюється регулярне їх поповнення.

По мірі накопичення бази даних ресурсів, покращення сервісів та спрощення доступу до них, електронна бібліотека ставатиме основною частиною інформаційного забезпечення науковців, як за обсягами інформації, так і за простотою доступу до них. Сервіси системи електронної бібліотеки створюють можливість для користувача – підписатися на нові надходження до бібліотеки та отримувати їх регулярно за вказаною Е-адресою, із частотою доставки відміченою при підписці: щоденно, раз на тиждень чи раз на місяць. За сервісами пошуку та збереження, можна отримати сформований список праць та розмістити його у закладці сторінки системи з можливістю працювати за таким списком робіт не входячи кожного разу до сховища.

Для раціонального та ефективного використання наукових ЕІР сховища електронної бібліотеки НАПН України користувачам (zareєстрованим і будь-кому) науково-освітнього простору можна скористуватися різними можливостями сервісу бібліотеки за різноманітними формами і способами пошуку та перегляду цих ресурсів. ЕІР, як депозити сховища, подаються до НЕБ із описами *за типом ресурсу; за автором; тематикою праць – за розділами класифікатору та ключовими словами; науковою установою та за науковою темою*. За такими ж полями опису можна здійснювати пошуки та перегляд цих ресурсів [2].

За переглядом ресурсів сховища електронної бібліотеки, наприклад, *за науковою темою*, можна використати подані статистичні дані для звітності за темою та роками її

виконання. Також у поданому списку праць, опублікованих чи переданих до публікації за кожним науковцем, що включений для виконання цієї наукової теми, представлені ресурси за авторами, типом ресурсу, роками видання та обсягом праці в сторінках.

За переглядом *за автором* для звітності буде подано статистичні дані за кожним із авторів. Також цей перегляд буде ефективним для користувачів, які знають автора праці, що їх цікавить. Здійснюючи такий перегляд, можна побачити недоліки користувача, що подає написання у полі «Автор за різним форматом». У такому випадку статистика праць подається як за різними авторами.

Обравши одного із списку авторів, за посиланням перейдемо до вікна із переліком праць *за типом ресурсів, роками видання та обсягом друкованого видання*. Натиснувши вгорі сторінки на «Перехід на Вищий рівень», можна переглянути ресурси за іншими авторами. За статистикою пошуку за автором, можна відслідковувати ефективність роботи співробітників за кількістю надрукованих праць та їх обсягом у сторінках.

Важливим є розвиток міжнародного партнерства у сфері формування науково-освітнього простору в межах України та приєднання до усіх країн учасників Болонського процесу.

Висновки. Таким чином висвітлено питання збереження електронних документів сховища та проблеми забезпечення безпеки комп'ютерних систем що об'єднані у мережі; подано причини та перешкоди у раціональному використанні ресурсів сховища, а також приведено приклади використання статистичних даних за інформаційними ресурсами сховища електронної бібліотеки для керівників установ НАПН України при підготовці звітних матеріалів установ за виконанням наукових тем в цілому за установою, за лабораторіями чи відділами цієї установи та за їх науковими співробітниками, як за кількістю друкованих праць так і за їх обсягом.

Список використаних джерел

1. Баркова О. В. Использование технологических возможностей АБИС для создания распределенной электронной библиотеки(на примере ИРБИС) / О.В. Баркова// Научные и технические библиотеки. – 2004. – №3. – С. 113–120.

2. Електронні інформаційні бібліотечні системи наукових і навчальних закладів: монографія [Електронний ресурс] / [Спірін О.М., Іванова С.М., Новицький О.В. та ін.]; за наук. ред. проф. В.Ю. Бикова, О.М. Спіріна. – К.: Педагогічна думка, 2012. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/606>.

3. Матвієнко О. В. Інформаційний менеджмент: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях/ О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. – К. : Видавничий дім«Слово», 2007. – 200 с.